

The mediating role of psychological basic needs in the relationship between personality traits and students' happiness

Ashour Mohammad Kouchaki¹, Kazem Shariatnia², Javanshir Asadi³, Arastoo Mirani⁴

1. Ph.D Candidate in Psychology, Faculty of Human Science, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran. E-mail: ashoorkoocheki@Gorganiau.ac.ir

2. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Human Science, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran. E-mail: kazemshariatnia@iauaz.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Human Science, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran. E-mail: Ardehshirasadi@Gorganiau.ac.ir

4. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Human Science, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran. E-mail: arastoomirani@Gorganiau.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received 08 April 2022

Received in revised form

10 May 2022

Accepted 28 May 2022

Published Online 22

December 2022

Keywords:

Happiness,
Five Factor Model of
personality,
Psychological Basic
Needs satisfaction,
Students

ABSTRACT

Background: Happiness is one of the main components of quality of life in all age groups, especially students. Studies have shown that happiness is significantly correlated with the big five personality traits, especially neuroticism, extraversion, and conscientiousness. In addition, satisfying basic psychological needs is one of the primary conditions for achieving happiness and life satisfaction. However, the role of these components in the student population has not been studied.

Aims: The aim of this study was to evaluate the mediating role of satisfying basic psychological needs in the relationship between personality traits and students' happiness.

Methods: For this purpose, a sample of 356 male and female students was selected from among the students of universities of Golestan province using stepwise cluster sampling. Selected individuals completed the NEO Personality Traits Questionnaire (NEO-PI) (1992), the Guegna Psychological Basic Needs Scale (PBNS-G) (2003), and the Oxford Happiness Index (OHI) (2002). Data were analyzed using structural equation modeling (SEM) and LISREL software version 8.81.

Results: The results showed that in all the fit indices, the structural model for Happiness has a suitable and acceptable fit. According to the research results, neuroticism was negatively correlated to happiness (-0.29), extroversion (0.31), and psychological basic needs satisfaction (0.50) positively significantly correlated with happiness ($P < 0.05$). In total 36% of the variance of the happiness is predicted and explained by these variables.

Conclusion: It seems that students who experience lower neuroticism and higher extraversion experience more happiness. In addition, the satisfaction of basic psychological needs was associated with increased happiness of students.

Citation: Mohammad Kouchaki, A., Shariatnia, K., Asadi, J., & Mirani, A. (2022). The mediating role of psychological basic needs in the relationship between personality traits and students' happiness. *Journal of Psychological Science*, 21(118), 2091-2105. <https://psychologicalscience.ir/article-1-1653-fa.html>

Journal of Psychological Science, Vol. 21, No. 118, January, 2022

© 2021 The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.21.118.2091](https://doi.org/10.52547/JPS.21.118.2091)

✉ **Corresponding Author:** Kazem Shariatnia, Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Human Science, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran.

E-mail: kazemshariatnia@iauaz.ac.ir, Tel: (+98) 9113721404

Extended Abstract

Introduction

Positive psychology is the scientific study of what makes life most worth living, focusing on both individual and societal well-being. It studies positive subjective experiences, positive individual traits, and positive institutions...it aims to improve quality of life. This approach was first introduced by Martin Seligman in 1998. Happiness is one of the fundamental themes of this approach, which includes positive emotions, fascination, and the meaning of life that are better scientifically definable. Today, it is accepted that happiness is a fundamental element of a good life and is defined as a combination of positive affection and lack of negative affect, and life satisfaction (Lyubomirsky, 2007).

Happiness has become a value and forms the basis of societal well-being in societies and was associated with positive consequences such as physical and mental health, optimal performance, production, and entrepreneurship (Henricksen, 2013). Happy people live longer, socially cooperatively and feel happier while working and have a higher ability to solve and deal with problems (Jang, 2016; Lawrence et al., 2015). In recent decades, happiness as one of the most important components of social welfare and development has gained a special place in the literature on development and social welfare policies. Senior officials and managers of countries and cities are trying to act in executive laws and procedures in a way that continuously increases happiness in people (Rodriguez & Von-Berlepsch, 2014).

In the study of happiness, Individual factors such as Personality and motivational factors such as basic psychological needs require deeper investigation. Personality refers to the long-standing traits and patterns that propel individuals to consistently think, feel, and behave in specific ways. Our personality is what makes us unique individuals. Each person has an idiosyncratic pattern of enduring, long-term characteristics and a manner in which he or she interacts with other individuals and the world around them. In recent years, the five-factor model of personality has been widely accepted as a theory describing different personalities. Many researchers

consider the five-factor structure to be biologically approved in different cultures and languages (Yamagata et al., 2006). These factors include neuroticism, extraversion, openness, agreeableness, and conscientiousness. There is an extensive research literature on the relationship between personality traits and happiness (Argyle, 2013). The relationship between personality factors and happiness has been investigated by different researchers and the results showed that some of the variances in happiness can be explained by personality factors, especially neuroticism and extraversion (Farnham & Cheng, 1997).

Another individual factor that affects happiness is basic psychological needs, which is a basic condition for achieving happiness, life satisfaction, and mental health. According to the Self Determinant Theory (SDT), there are three basic intrinsic and universal needs in human beings that promote psychological well-being and positive behavior. These are autonomy, competence, and relatedness (Busch, 2016; Chen et al., 2015).

Revive the finding of Studies reveal that satisfying these three needs plays an important role in the whole life and specific areas such as sports activities, interpersonal communication, job satisfaction, learning and education, and any other area. On the other hand, failure to meet these needs is associated with psychological distress such as depressed mood, maladjusted behavioral patterns such as difficulty in impulse control, and targeted behaviors, lack of emotional awareness, and limited self-regulation strategies (Nashimura & Suzuki, 2016).

Despite being considered privileged, students are not immune from suffering from psychological disorders. Studies have shown that mental health problems are high among university students, and the university environment is considered a stressful environment for some students (Hunt & Eisenberg, 2010). Studies in Iran have shown that 22.7 to 52.3 percent of students are involved with mental health problems. In addition, the relatively undesirable situation of happiness in Iranian society in the World Happiness Report ranks 118th among 153 countries in Iran (Derakhshan et al., 2020).

Because of the considerable student population in Iran and students' worry about their future careers and the effectiveness of happiness in increasing life satisfaction and considering the fact that satisfying basic psychological needs and its impact on students' happiness and lack of studies in this field, the present study was conducted to investigate The mediating role of basic psychological needs in the relationship between personality and students' happiness to fill out the gape in the literature.

Method

The present study was descriptive correlation by structural equation modeling. In this study, the

statistical population included students of universities who enrolled in one of the universities in Golestan province from 2020 to 2021. The sample size in this study was 356 people who were selected using the cluster random sampling method. The inclusion criteria included being a student, being eligible to participate in research, attending online classes, and completing all questionnaires. In this study, data collection questionnaires comprised NEO Personality Inventory-Revised (NEO-PI-R), Basic Needs Satsyfieng in General Scales (BNSG-S), and Oxford Happiness Questionnaire (OHQ). Data were analyzed using SPSS software version 21 and LISREL software 8.71.

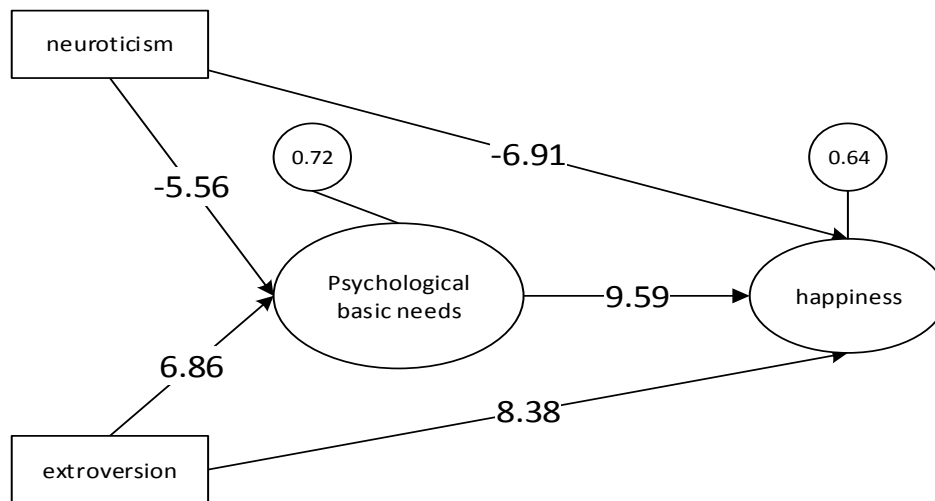

Figure 1. Modified t-values of the effect of personality factors by mediating basic psychological needs on happiness among students

Table 1. The amount of direct coefficients between personality factors and basic psychological needs with happiness

Independent variable	direction	Dependent variable	Direct effect(β)	B	Se	T	P-value
Neuroticism	→	Happiness	-0.29	-1.67	0.24	-6.91	P<0.01
Neuroticism	→	Psychological basic needs	-0.31	-0.8	0.14	-5.56	P<0.01
Extroversion	→	Happiness	0.39	2	0.27	8.38	P<0.01
Extroversion	→	Psychological basic needs	0.41	0.93	0.14	6.86	P<0.01
Psychological basic needs	→	Happiness	0.50	1.14	0.12	9.59	P<0.01

Results

According to Figure 1, it is concluded that 41% of happiness via a component of neuroticism (-0.58), extroversion (0.44), and psychological basic needs (0.49) was explained. Thus, the variables of neuroticism, extroversion and basic psychological needs can predict happiness. Also, the component of neuroticism had a negative effect with a coefficient (-

0.26) on basic psychological needs, and the other variables were not effective. In table 2, the results of the direct effects of each of the independent variables on the dependent variable are shown. It seems that personality factors (i.e., neuroticism and extroversion) and psychological basic needs have a significant direct effect on happiness (P < 0.01). Also, only the factor of psychological distress has a

significant direct effect on basic psychological needs ($P < 0.01$).

Conclusion

Analysis of structural relationships shows that personality factors (extroversion and neuroticism) can affect happiness both directly and indirectly via basic psychological needs. The results also showed that there is a significant relationship between personality traits and happiness. To explain this finding, it can be said that among the personality factors, neuroticism is characterized by characteristics such as the tendency to experience anxiety, insecurity, and vulnerability in the face of stress. Nervous people are more likely to respond to punishment and are exposed to negative emotions such as fear, anger, shame, and guilt. The combination of these factors can cause a feeling of unhappiness in mentally ill people (Jazayeri et al., 2018).

Another finding of the present study is the relationship between personality traits and basic psychological needs. This means that neuroticism negatively and extroversion positively explained (28) percent of the variance of basic psychological needs. In the Explanation of this finding, that extroverted person prefers to be in crowded places and parties due to their activity and high energy, so it seems logical to get a higher score in the need for communication as a subscale of basic needs. In summary, in this

study, it was found that personality traits affect happiness both directly and indirectly through basic psychological needs. Therefore, providing conditions for students to manage emotion to reduce neuroticism, social skills training to facilitate the tendency to extroversion and satisfy the need for relatedness, and training professional skills to increase the need for competence can be considered by education planners. Academic institutions Completion of online research tools and the use of the self-report method and cross-sectional study are the limitations of the present research.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: The authors extracted this article from the Ph.D. dissertation of the first author, which was approved by the faculty of humanities sciences of Gorgan branch of Islamic Azad University, Gorgan Iran. Ethical considerations like gaining the informed consent of the participants and the confidentiality of responses were considered in this research

Funding: This study was conducted as a Ph.D. thesis with no financial support.

Authors' contribution: The first author was the senior author, the second and third were the supervisors and the fourth was the advisors.

Conflict of interest: the authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: I would like to appreciate the supervisors, the advisor, and the participants.

نقش میانجی گر نیازهای بنیادین روانشناختی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی دانشجویان

عاشور محمد کوچکی^۱، کاظم شریعت‌نیا^۲، جوانشیر اسدی^۳، ارسطو میرانی^۴

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

۲. استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.

۳. استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

۴. استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۹

بازنگری: ۱۴۰۱/۰۲/۲۰

پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۰۷

انتشار برخط: ۱۴۰۱/۱۰/۰۱

کلیدواژه‌ها:

ویژگی‌های شخصیتی،

شادکامی،

نیازهای بنیادین روانشناختی،

دانشجویان

زمینه: شادکامی از مؤلفه‌های اصلی کیفیت زندگی در همه‌ی گروه‌های سنی به‌ویژه دانشجویان است. مطالعات نشان داده است که شادکامی با عوامل بزرگ شخصیت به‌ویژه روان آزرده‌گی گرای، برون‌گردی و مسئولیت‌پذیری همبستگی معنی‌داری دارد. علاوه بر آن ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی یکی از شروط اساسی برای دستیابی به شادکامی و رضایت از زندگی است. باین حال نقش این مؤلفه‌ها در جمعیت دانشجویی مورد مطالعه قرار نگرفته است.

هدف: هدف پژوهش حاضر ارزیابی نقش میانجی‌گری نیازهای بنیادین روانشناختی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی دانشجویان بود.

روش: طرح پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی و به روش مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی‌ارشد سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ دانشگاه‌های استان گلستان بودند. از میان این جامعه نمونه‌ای متشکل از ۳۵۶ نفر دانشجوی دختر و پسر با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. به‌منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های فرم کوتاه ویژگی‌های شخصیتی نتو (NEO-PI) (۱۹۹۶)، مقیاس ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی گاینه (BNGS) (۲۰۰۳) و مقیاس شادکامی آکسفورد (OHI) (۲۰۰۲) استفاده شد. داده‌ها با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM) و با نرم‌افزار لیزرل نسخه (۸/۷۱) مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که در همه‌ی شاخص‌های برازش، مدل ساختاری شادکامی از برازش مناسب و قابل قبولی برخوردار است. مطابق با نتایج پژوهش روان آزرده‌گی با شادکامی رابطه منفی (۰/۲۹-)، برون‌گردی (۰/۳۱+)، و ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی (۰/۵۰+) با شادکامی رابطه مثبت و معنی‌دار داشتند ($P < ۰/۰۵$). در مجموع این متغیرها توانستند ۳۶ درصد از واریانس متغیر شادکامی را پیش‌بینی و تبیین نمایند.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد افرادی که روان آزرده‌گی گرای پایین‌تر برون‌گردی بالاتر را تجربه می‌کنند شادکامی بیشتری را تجربه می‌کردند. علاوه بر این ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی با افزایش شادکامی دانشجویان مرتبط بود.

استناد: محمد کوچکی، عاشور؛ شریعت‌نیا، کاظم؛ اسدی، جوانشیر؛ میرانی، ارسطو (۱۴۰۱). نقش میانجی‌گری نیازهای بنیادین روانشناختی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی دانشجویان. *مجله علوم روانشناختی*، دوره بیست‌ویکم، شماره ۱۱۸، ۲۰۹۱-۲۱۰۵.

مجله علوم روانشناختی، دوره بیست‌ویکم، شماره ۱۱۸، زمستان (دی) ۱۴۰۱.

© نویسنده‌گان.

✉ نویسنده مسئول: کاظم شریعت‌نیا، استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.

ایاتامه: kazemshariatnia@iauaz.ac.ir تلفن: ۰۹۱۱۳۷۲۱۴۰۴

مقدمه

روانشناسی مثبت‌گرا^۱ رویکردی است که در آن با تأکید بر رفاه فردی و اجتماعی بر آنچه زندگی را ارزشمندتر می‌کند مطالعه می‌شود. این رویکرد که بر رشد افراد تمرکز دارد، درصدد ارائه اطلاعات و یافته‌های مرتبط با زندگی خوب و باکیفیت است که به افراد کمک می‌کند بتوانند به زندگی خوب و باکیفیت برسند. (دائرةالمعارف بریتانیکا، ۲۰۲۱، قابل و هایت، ۲۰۰۵). این رویکرد نخستین بار توسط مارتین سلیگمن در سال ۱۹۹۸ معرفی شد. شادکامی^۲ یکی از موضوعات اساسی این رویکرد است که شامل هیجان مثبت، مجذوب شدن و معنی زندگی می‌شود که از نظر علمی بهتر قابل تعریف هستند (سلیگمن، ۲۰۰۰).

امروزه شادکامی به یک ارزش تبدیل شده و بنیان نظام بهزیستی همگانی در جوامع را تشکیل می‌دهد و با پیامدهای مثبت مانند سلامت جسمانی و روانی، عملکرد مطلوب، تولید و کارآفرینی همراه است (شجاعی و همکاران، ۱۴۰۰؛ هنریکسن، ۲۰۱۳). افراد شاد زندگی طولانی‌تر، همکاری اجتماعی و احساس شادی بیشتر در هنگام کار و توانایی بالاتری برای حل و مقابله با مشکلات دارند (جانگ، ۲۰۱۶؛ لورنس و همکاران، ۲۰۱۵). در دهه‌های اخیر شادکامی به منزله یکی از مهمترین مؤلفه‌های رفاه و توسعه اجتماعی جایگاه ویژه‌ای در ادبیات توسعه و سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و رفاهی پیدا کرده است. مسئولین و مدیران ارشد کشورها و شهرها سعی دارند در قوانین و روش‌های اجرایی طوری عمل کنند که به‌طور مستمر شادکامی در مردم را افزایش دهند (رودریگز و همکاران، ۲۰۱۴).

اکثر مطالعات مربوط به شادکامی، معمولاً متغیرهای جمعیت‌شناختی و اجتماعی را در برمی‌گیرند که در سطوح مختلف با شادکامی در ارتباط بوده‌اند. با این حال فرآیندهای روانی - انگیزشی نهفته در درون افراد نیازمند بررسی عمیق‌تر هستند. شخصیت و نیازهای بنیادین روانشناختی از جمله این عوامل هستند. شخصیت^۳ را می‌توان الگوهای معین و مشخصی از تفکر، هیجان و رفتار تعریف کرد که سبک شخصی فرد را در تعامل با

محیط اجتماعی و مادی‌اش رقم می‌زنند. در مهر و موم‌های اخیر الگوی پنج‌عاملی شخصیت^۴ به‌طور وسیع به‌عنوان نظریه‌ای که توصیف‌کننده شخصیت‌های گوناگون است، پذیرفته شده است. بسیاری از تحقیقات ساختار پنج‌عاملی رازیستی می‌دانند که در فرهنگ‌ها و زبان‌های گوناگون مورد تأیید قرار گرفته است (یاماگاتا و همکاران، ۲۰۰۶). این عوامل عبارت‌اند از: روان‌آزردگی گرای^۵، برون‌گردی^۶، تجربه‌پذیری^۷، توافقی‌پذیری^۸، و مسئولیت‌پذیری^۹ است (مک کری و کاستا، ۱۹۹۹).

ادبیات پژوهشی گسترده‌ای در مورد ارتباط صفات شخصیتی و شادکامی وجود دارد. رابطه بین عوامل شخصیتی و شادکامی از سوی پژوهشگران مختلف مورد بررسی قرار گرفته و نتایج نشان دادند که بخشی از واریانس‌های شادکامی به‌وسیله شاخص‌های شخصیتی به‌خصوص روان‌آزردگی‌گرایی و برون‌گردی قابل تبیین است (آرگایل، ۲۰۱۳؛ گروسی‌فرشی، ۱۳۸۵؛ هایس و جوزف، ۲۰۰۳). مطالعات دیگر نشان دادند که شادکامی با پنج عامل بزرگ شخصیت همبستگی معنی‌دار دارد. عوامل روان‌آزردگی‌گرایی، برون‌گردی و مسئولیت‌پذیری توانستند ۴۳ درصد از واریانس شادکامی را پیش‌بینی و تبیین نمایند (بیگوم و سافرین، ۲۰۱۶).

یکی دیگر از عوامل درون فردی مؤثر در شادکامی نیازهای بنیادین روانشناختی^{۱۰} است که از آن به‌عنوان درونی‌ترین لایه‌های علل رفتاری افراد یاد می‌شود، یک شرط اساسی برای دستیابی به شادکامی، رضایت از زندگی و سلامت روانی است. نظریه نیازهای بنیادین روانشناختی یک‌خرده نظریه در دیدگاه خود تعیین‌گری^{۱۱} است که در قلب تمام خرده نظریه‌های آن قرار دارد. بر این اساس سه نیاز بنیادی ذاتی و همگانی در انسان وجود دارد که برآورده کردن آن‌ها رواندردستی و رفتار مثبت افراد را ارتقاء می‌بخشد (بوش، ۲۰۱۴؛ جانگ و همکاران، ۲۰۱۴؛ چن ونستینکیت بیرز و همکاران، ۲۰۱۵؛ سهرابی و همکاران، ۱۴۰۰). این نیازها شامل خودمختاری^{۱۲}، شایستگی^{۱۳}، و ارتباط^{۱۴} (احساس تعلق گروهی) است.

1. Positive Psychology

2. Happiness

3. Personality

4. Five Factor Model of Personality

5. Neuroticism

6. Extraversion

7. Openness to Experience

8. Agreeableness

9. Conscientiousness

10. Psychological Basic Needs

11. Self-Determination

12. Autonomy

13. Competence

14. Relatedness

پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه‌ای نیازهای بنیادین روانشناختی در رابطه بین شخصیت و شادکامی دانشجویان است.

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: پژوهش حاضر توصیفی -

همبستگی به روش مدل‌یابی معادلات ساختاری^۱ بود. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان دانشگاه‌های استان گلستان بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در یکی از دانشگاه‌ها ثبت‌نام کرده و مشغول به تحصیل بودند. تعیین حداقل حجم نمونه لازم برای گردآوری داده‌های مربوط به مدل‌یابی معادلات ساختاری بسیار بااهمیت است. یکی از این روش‌ها روش برآورد حجم نمونه سرانگشتی کلاین است که ۲/۵ مورد کمینه و ۵ مورد بیشینه بر اساس گویه‌های پرسشنامه هست. با توجه به اینکه در پرسشنامه‌های اصلی مورد استفاده در این پژوهش تعداد ۱۲۰ گویه اصلی وجود داشت، برای پژوهش حاضر حداقل ۳۰۰ و حداکثر ۶۰۰ نمونه مورد نیاز بود. حجم نمونه مورد بررسی در این پژوهش ۳۵۶ نفر بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی - خوشه‌ای انتخاب شدند. به این ترتیب که ابتدا تعدادی از دانشگاه‌های استان با استفاده از قرعه‌کشی انتخاب شدند و از میان دانشگاه‌های دانشکده‌های موجود در آن دانشگاه‌ها یک دانشکده و از میان کلاس‌های دانشکده تعدادی کلاس انتخاب شدند. سپس با هماهنگی اساتید کلاس‌ها، لینک پرسشنامه در گروه‌های مجازی کلاس‌ها گذاشته شد و از دانشجویان خواسته شد که پرسشنامه‌ها را تکمیل نمایند. ملاک ورودی عبارت بودند از: دانشجو بودن، اختیاری بودن مشارکت در پژوهش، حضور در کلاس‌های آنلاین و تکمیل کامل پرسشنامه. خالی گذاشتن تعدادی از پرسش‌ها باعث خروج شرکت‌کنندگان از مطالعه در نظر گرفته شد. برای رعایت مسائل اخلاقی و کسب رضایت آنان در ابتدای پرسشنامه، نامه‌ای تدوین شد و جواب آزمون‌ها از طریق ایمیل برای دانشجویان علاقه‌مند ارسال شد. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه (۲۱) و نرم‌افزار لیزرل نسخه (۸/۷۱) مورد تحلیل قرار گرفتند.

مطالعات نشان داده ارضای این سه نیاز، نقش مهمی در کل زندگی و حیطه‌های خاص اعم از فعالیت‌های ورزشی، ارتباطات بین فردی، رضایت شغلی، یادگیری و تحصیل و هر حیطه‌ای دیگر بازی می‌کند (دسی و همکاران، ۲۰۱۷؛ اخلاقی نوشری و همکاران، ۱۳۹۸). ارضای این نیازها سلامت روانی و رشد فردی را در تمام گروه‌ها ارتقاء می‌بخشد. از سویی دیگر ناکامی در برآورده کردن این نیازها با آسیب‌های روانی مانند خلق افسرده، الگوهای رفتاری سازش‌نا یافته از جمله اشکال در کنترل تکانه، و رفتارهای هدفمند، عدم آگاهی هیجانی، راهبردهای خودتنظیمی محدود همراه است (نشمورا و سوزوکی، ۲۰۱۶). ساپماز و همکاران (۲۰۱۲) بیان کرده‌اند که ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی و زیرمقیاس‌های آن؛ خودمختاری، شایستگی، و ارتباط با شادکامی رابطه مثبت و معنی‌دار داشته‌اند و توانستند ۵۴ درصد از واریانس شادکامی را پیش‌بینی و تبیین نمایند.

دانشجویان علی‌رغم اینکه افراد ممتازی به شمار می‌روند اما از رنج‌ها و ناتوانی‌های مرتبط با اختلالات روانشناختی مصون نیستند. مطالعات نشان داده‌اند که مشکلات مرتبط با سلامت روان در میان دانشجویان دانشگاه‌ها شیوع بالایی دارند و محیط دانشگاهی برای برخی از دانشجویان به‌عنوان یک محیط پرتنش تلقی می‌شود (هانت و آیسبرگ، ۲۰۱۰). مطالعات انجام شده در ایران نشان داده است که ۲۲/۷ الی ۵۲/۳ درصد از دانشجویان با مشکلات روانی درگیر هستند (قهرمانی و همکاران، ۱۳۹۹). علاوه بر این وضعیت نسبتاً نامطلوب شادکامی در جامعه ایران در گزارش جهانی شادی، که در بین ۱۵۳ کشور ایران در رتبه ۱۱۸ را دارد (هلی‌ول و همکاران، ۲۰۲۱).

با توجه به قابل توجه بودن جمعیت دانشجویی در ایران و نگرانی دانشجویان در مورد آینده شغلی خود و مؤثر بودن شادکامی در افزایش رضایت از زندگی و با توجه به این واقعیت که متغیر ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی و تأثیر آن در شادکامی دانشجویان و نبودن و یا اندک بودن مطالعات در این زمینه، پژوهش حاضر به‌منظور بررسی نقش این متغیر در افزایش شادکامی دانشجویان طراحی و اجرا شده است، بنابراین هدف

1. Structural Equation Modeling Method

(ب) ابزار

پرسشنامه شخصیتی نئو^۱ (NEO-PI-R): این پرسشنامه به منظور اندازه‌گیری پنج عامل اصلی شخصیت شامل؛ روان‌آزردگی (N)، برون‌گردی (E)، تجربه‌پذیری (O)، توافق‌پذیری (A)، و مسئولیت‌پذیری (C) توسط کاستا و مک‌کرای در سال ۱۹۷۸ تدوین شد و در سال‌های ۱۹۸۵، ۱۹۹۲، و ۲۰۰۵ مورد تجدیدنظر قرار گرفت. این پرسشنامه در دو فرم بلند ۲۴۰ سؤالی و فرم کوتاه ۶۰ سؤالی معرفی شده است. این ابزار ابعاد شخصیت را به صورت لیکرت پنج‌درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۵)، مخالفم (۴)، نظری ندارم (۳)، موافقم (۲)، و کاملاً موافقم (۱) می‌سنجد. کاستا و مک‌کرا (۱۹۹۲) برای بررسی قابلیت اعتماد فرم کوتاه پرسشنامه NEO با استفاده از باز آزمایی کوتاه‌مدت سه‌ماهه انجام دادند ضرایب همبستگی برای روان‌آزردگی (۰/۸۳)، برون‌گردی (۰/۷۵)، تجربه‌پذیری (۰/۸۰)، توافق‌پذیری (۰/۷۹)، مسئولیت‌پذیری (۰/۷۹) را گزارش کردند که نشان‌دهنده اعتبار مناسب پرسشنامه است. برای بررسی درستی پرسشنامه اجرای هم‌زمان با فرم بلند مورد استفاده قرار گرفت که همبستگی بین فرم کوتاه و فرم بلند از ۰/۷۵ برای مسئولیت‌پذیری تا ۰/۸۹ برای روان‌آزردگی متغیر بود. در پژوهشی که توسط انیسی و همکاران (۱۳۹۰) انجام شد اعتبار نسخه فارسی این پرسشنامه با استفاده از روش باز آزمایی کوتاه‌مدت، ضرایب همبستگی برای عامل روان‌آزردگی گرابی (۰/۸۴)، برون‌گردی (۰/۸۲)، تجربه‌پذیری (۰/۷۸)، توافق‌پذیری (۰/۶۵)، و مسئولیت‌پذیری (۰/۸۶) را گزارش کردند. بررسی درستی هم‌زمان پرسشنامه نئو با پرسشنامه آیسنک نشان داد که ضریب همبستگی بین مقیاس‌های روان‌آزردگی گرابی (۰/۶۸) و برون‌گردی (۰/۴۷) در هر دو پرسشنامه بودند. در پژوهش حاضر فرم کوتاه ۶۰ سؤالی نسخه ۱۹۸۵ پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفت. در مطالعه حاضر قابلیت اعتماد آزمون از طریق آلفای کرونباخ برای عامل روان‌آزردگی گرابی (۰/۸۷)، عامل برون‌گردی (۰/۸۵)، عامل تجربه‌پذیری (۰/۷۵)، عامل توافق‌پذیری (۰/۸۱) و عامل مسئولیت‌پذیری (۰/۸۸) محاسبه شد. پرسشنامه ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی عمومی^۲ (BNSG-S): این پرسشنامه ۲۱ سؤالی به منظور ارزیابی ارضای نیازهای بنیادین به‌طور کلی توسط گنیه در سال (۲۰۰۳) معرفی شده است. گویه‌های آزمون سه

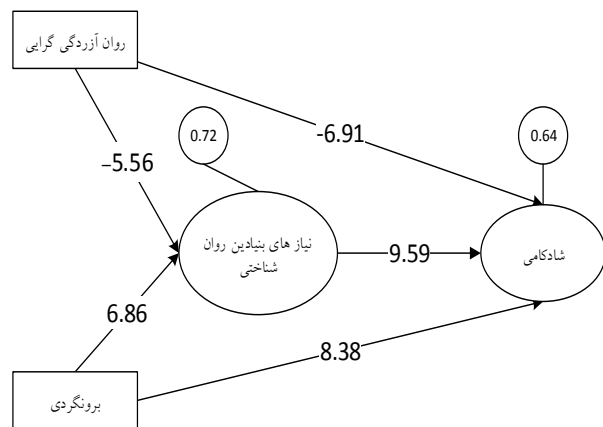
زیرمقیاس متمایز خودمختاری، شایستگی، و تعلق را در اندازه‌های هفت‌درجه‌ای لیکرت از نمره یک (اصلاً درست نیست) تا نمره هفت (کاملاً درست است) می‌سنجد (گنیه، ۲۰۰۳). کمینه نمره ۲۱ و بیشینه نمره ۱۴۷ هست. نمره بالاتر نشان‌دهنده میزان ارضای آن نیاز است. همسانی درونی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ از ۰/۶۱ تا ۰/۸۱ برای زیرمقیاس خودمختاری، از ۰/۶ تا ۰/۸۶ برای زیرمقیاس شایستگی، از ۰/۶۱ تا ۰/۹ برای زیرمقیاس ارتباط در پژوهش‌هایی مورد تأیید قرار گرفته است. رابطه همبستگی زیرمقیاس‌های آزمون با آزمون رضایت از زندگی به‌عنوان درستی بیرونی مورد بررسی قرار گرفته و رابطه بین خودمختاری و رضایت از زندگی (۰/۵۰)، شایستگی و رضایت از زندگی (۰/۵۹)، ارتباط و رضایت از زندگی (۰/۵۷) گزارش شده است (جانستون و فینی، ۲۰۱۰). در ایران این مقیاس توسط بشارت و رنجبر کلاگری (۱۳۹۲) ترجمه و درستی و قابلیت اعتماد آن مورد مطالعه قرار گرفته است. نتایج بیانگر آن است که تحلیل عاملی نشان‌دهنده سه عامل متمایز خودمختاری، شایستگی، و تعلق (ارتباط) را برای این مقیاس تأیید کردند. درستی هم‌گرای پرسشنامه از طریق محاسبه همبستگی با مقیاس روان‌درستی برای خودمختاری (۰/۳۱)، شایستگی (۰/۳۷)، و ارتباط (۰/۲۴) گزارش شده است که در سطح آلفای همسانی درونی مقیاس برحسب ضرایب آلفای کرونباخ از ۰/۸۳ تا ۰/۹۱ مورد تأیید قرار گرفت. قابلیت اعتماد باز آزمایی مقیاس از ۰/۶۷ تا ۰/۷۷ برای زیرمقیاس‌های مختلف مورد تأیید قرار گرفت و گزارش شده است که فرم فارسی این مقیاس برای سنجش ارضای نیازهای بنیادین عمومی در جامعه ایرانی از درستی و قابلیت اعتماد کافی برخوردار است. در پژوهش حاضر قابلیت اعتماد آزمون از طریق آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس خودمختاری (۰/۷۴)، زیرمقیاس شایستگی (۰/۷۰)، زیرمقیاس ارتباط (۰/۸۴) و برای کل مقیاس (۰/۷۷) محاسبه شد. پرسشنامه شادکامی آکسفورد^۳ (OHQ): این ابزار اولین بار توسط آرگایل و لو (۱۹۹۰) تدوین شد و در سال (۲۰۰۲) توسط هیلز و آرگایل، مورد تجدیدنظر قرار گرفت. این پرسشنامه دارای ۲۹ گویه چهارگزینه‌ای است که در آن از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود تا وضعیت خود را از احساس ناشاد تا احساس شادی بسیار ارزیابی کنند، به این ترتیب که به گزینه‌ای که

². Oxford Happiness Questionnaire

². Neo Personality Inventory-Revised

¹. Basic Needs Satisfaction in General Scale (BNSG-S)

مقدار کشیدگی ($-0/08$)، برای متغیر توافق‌پذیری مقدار کجی ($0/42$) و مقدار کشیدگی ($-0/28$)، برای متغیر مسئولیت‌پذیری مقدار کجی ($0/29$) و مقدار کشیدگی ($-0/44$) و برای متغیر نیازهای بنیادین روانشناختی مقدار کجی ($-0/09$) و مقدار کشیدگی ($-0/38$) بود. قرار گرفتن شاخص‌ها در بازه (± 1) بیانگر نرمال بودن داده‌ها بودند. برای بررسی عدم وجود هم‌خطی چندگانه بین متغیرها از شاخص‌های عامل تورم واریانس¹ VIF و شاخص تحمل² استفاده شد. نتایج نشان داد تمامی مقادیر VIF برای روان‌آزردگی گرایبی ($1/238$)، برون‌گردی ($2/267$)، تجربه‌پذیری ($0/742$)، مسئولیت‌پذیری ($2/33$)، و نیازهای بنیادین روانشناختی ($1/36$) بود. مقدار شاخص تحمل محاسبه شده برای متغیرهای روان‌آزردگی گرایبی ($0/808$)، برون‌گردی ($0/44$)، تجربه‌پذیری ($0/57$)، و نیازهای بنیادین روانشناختی ($0/74$) بود. با توجه به اینکه عامل تورم واریانس محاسبه شده کمتر از ۱۰ و هیچ کدام از مقادیر شاخص تحمل بزرگ‌تر از ۱ نیست. پس می‌توان نتیجه گرفت که بین متغیرها هم‌خطی چندگانه وجود ندارد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری و با نرم‌افزار لیزرل نسخه ($8/71$) مورد تحلیل قرار گرفت. شکل شماره (۱) مقادیر t و مدل اصلاح شده روابط بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد روابطی که در آن‌ها مقدار t معنی‌دار نبود حذف شد و مدل مورد اصلاح قرار گرفت.

شکل ۱. مقادیر t مدل اصلاح شده تأثیر عوامل شخصیت با واسطه‌گری نیازهای بنیادین روانشناختی بر شادکامی در میان دانشجویان

حداکثر شادکامی را بیان می‌کند نمره ۴ و به عبارتی که بیانگر حداقل شادکامی باشد نمره یک تعلق می‌گیرد. بنابراین حداقل نمره ۲۹ و حداکثر نمره ۱۱۶ هست. فرانسیس براون و همکاران، (۱۹۹۸) ساختار تک عاملی بودن مقیاس را تأیید و قابلیت اعتماد مقیاس را در فرهنگ‌های مختلف بین $0/89$ تا $0/90$ گزارش کرده‌اند. این مقیاس در ایران توسط علی پور و نوربالا (۱۳۷۸) هنجاریابی شد و قابلیت اعتماد مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ $0/93$ و به روش دونیمه کردن $0/92$ گزارش شده است که این میزان مطلوب گزارش شده است (قربانخانی و همکاران، ۱۳۹۹؛ ۱۴۰۱). درخشان و همکاران (۱۳۹۹) درستی این مقیاس را با استفاده از روش تحلیل عاملی بررسی کردند و ساختار تک عاملی آن را تأیید نمودند و قابلیت اعتماد مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ $0/91$ گزارش نمودند. در پژوهش حاضر قابلیت اعتماد مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ ($0/94$) محاسبه شد.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان در این پژوهش ۳۵۶ نفر دانشجوی دختر (۱۹۵ نفر یعنی $54/8$ درصد) و پسر (۱۶۱ نفر یعنی $45/2$ درصد) با میانگین سنی $23/3 \pm$ (۲۳/۱۴ سال) و از رشته‌های پزشکی ($3/7$ درصد)، پیراپزشکی ($12/4$ درصد)، کشاورزی و منابع طبیعی ($5/3$ درصد)، علوم پایه ($8/4$ درصد)، فنی و مهندسی ($19/1$ درصد)، علوم انسانی ($51/1$ درصد) دانشگاه‌های استان گلستان بودند. اطلاعات توصیفی (میانگین و انحراف معیار، و ضرایب همبستگی ساده) متغیرهای پژوهش در جدول (۱) آورده شده است.

اطلاعات مندرج در جدول (۱) نشان می‌دهد که اکثر متغیرهای پژوهش باهم رابطه همبستگی ساده را در سطوح معنی‌داری ($0/05$) و ($0/01$) دارند. پیش‌فرض‌های مدل‌یابی معادله ساختاری بررسی شد. برای بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش شاخص‌های کجی و کشیدگی مورد بررسی قرار گرفت، به این ترتیب که برای متغیر شادکامی مقدار کجی ($-0/14$) و مقدار کشیدگی ($-0/03$)، برای متغیر روان‌آزردگی گرایبی مقدار کجی ($0/28$) و مقدار کشیدگی ($-0/04$)، برای متغیر برون‌گردی مقدار کجی ($0/28$) و مقدار کشیدگی ($-0/29$)، برای متغیر تجربه‌پذیری مقدار کجی ($0/45$) و

1. Variance Inflation Factor(VIF)

2. Tolerance

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار و رابطه همبستگی بین متغیرهای پژوهش

شاخص متغیر	میانگین	انحراف معیار	شادکامی	روان‌آزردگی	برون‌گردی	تجربه‌پذیری	توافق‌پذیری	مسئولیت‌پذیری
شادکامی	۶۱/۳	۲۰	۱					
روان‌آزردگی‌گرایی	۲۵/۱	۸/۸	-۰/۱۰۹*	۱				
برون‌گردی	۳۱/۶	۸/۵	۰/۵۵۴**	۰/۰۷۱	۱			
تجربه‌پذیری	۳۰/۳	۷/۲	۰/۲۵۹**	۰/۳۵۸**	۰/۵۲۱**	۱		
توافق‌پذیری	۳۳/۲	۸/۳	۰/۴۰۶**	۰/۱۷۹**	۰/۶۸۶**	۰/۶۱۶**	۱	
مسئولیت‌پذیری	۳۷/۴	۹/۲	۰/۵۳۲**	۰/۱۰۴*	۰/۷۲۴**	۰/۵۳۸**	۰/۷۱۹**	۱
نیازهای بنیادین روانشناختی	۸۵/۴	۲۲/۸	۰/۵۴۶**	۰/۲۹۸**	۰/۳۹۱**	۰/۴۰۱**	۰/۳۷۸**	۰/۴۱۵**

* ضریب همبستگی معنادار در سطح ۰/۰۱ ** ضریب همبستگی معنادار در سطح ۰/۰۵

ویژگی‌های شخصیتی و ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی از برآزش مناسب و موردقبول برخوردار است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که این مدل با داده‌های این پژوهش از برآزش خوبی برخوردار بود. همان‌طور که در جدول (۳) مشاهده می‌شود عوامل شخصیتی (روان‌آزردگی‌گرایی و برون‌گردی) و نیازهای بنیادین بر شادکامی تأثیر مستقیم معنی‌دار دارند ($P < 0/01$) و فقط عامل روان‌آزردگی بر نیازهای بنیادین روانشناختی اثر مستقیم معنی‌دار دارد و بقیه روابط معنی‌دار نبودند ($P < 0/01$). اثرات غیرمستقیم و باواسطه متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته با استفاده از آزمون سوبل بررسی شد. نتایج این تحلیل در جدول (۴) گزارش شده است. نتایج بیانگر است که عامل روان‌آزردگی‌گرایی با میانجی‌گری نیازهای بنیادین روانشناختی بر شادکامی تأثیرگذار بود و برون‌گردی تأثیرگذار نبود.

با توجه به مدل معادلات ساختاری شادکامی و خلاصه ضرایب رگرسیون استاندارد شده در شکل (۱) این نتیجه به دست آمده که روان‌آزردگی با ضریب رگرسیون (-۰/۵۸)، برون‌گردی با ضریب رگرسیون (۰/۴۴)، و نیازهای بنیادین روانشناختی با ضریب رگرسیون (۰/۴۹) توانسته‌اند به‌طور معنی‌داری ۴۱ درصد شادکامی را پیش‌بینی و تبیین نمایند. بنابراین متغیرهای روان‌آزردگی، برون‌گردی، با میانجی‌گری نیازهای بنیادین روانشناختی قابلیت پیش‌بینی شادکامی را دارند. همین‌طور عامل روان‌آزردگی‌گرایی به‌صورت منفی با ضریب (-۰/۲۶) بر روی نیازهای بنیادین روانشناختی تأثیر داشته است و بقیه متغیرها که اثرگذار نبودند. بررسی شاخص‌های برازندگی مدل پژوهشی ارائه شده در جدول (۲) نشان می‌دهد که در همه شاخص‌های برآزش، مدل ساختاری شادکامی بر اساس

جدول ۲. شاخص‌های کلی برآزش مدل ساختاری شادکامی بر مبنای ویژگی‌های شخصیتی و نیازهای بنیادین روانشناختی

شاخص‌های برآزش مدل	χ^2	df	χ^2/df	RMR	GFI	AGFI	RMSEA	NFI	CFI
مقدار در مدل	۸۸/۴۹	۳۸	۲/۳۳	۱/۲۶	۰/۹۶	۰/۹۲	۰/۰۶۱	۰/۹۸	۰/۹۹

جدول ۳. مقدار ضرایب مستقیم بین عوامل شخصیتی و نیازهای بنیادین روانشناختی با شادکامی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب اثر مستقیم (β)	B	Se	T	P-value
روان‌آزردگی	شادکامی	-۰/۲۹	-۱/۶۷	۰/۲۴	-۶/۹۱	$P < 0/01$
روان‌آزردگی	نیازهای بنیادین روانشناختی	-۰/۳۱	-۰/۸	۰/۱۴	-۵/۵۶	$P < 0/01$
برون‌گردی	شادکامی	۰/۳۹	۲	۰/۲۷	۸/۳۸	$P < 0/01$
برون‌گردی	نیازهای بنیادین روانشناختی	۰/۴۱	۰/۹۳	۰/۱۴	۶/۸۶	$P < 0/01$
نیازهای بنیادین روانشناختی	شادکامی	۰/۵۰	۱/۱۴	۰/۱۲	۹/۵۹	$P < 0/01$

جدول ۴. نتایج آزمون سوبل برای بررسی معناداری اثر غیرمستقیم عوامل شخصیتی بر شادکامی از طریق متغیر واسطه‌ای نیازهای بنیادین روانشناختی

متغیر مستقل	متغیر واسطه	متغیر وابسته	ضریب اثر غیرمستقیم	مقدار Z	Sig
روان‌آزردگی‌گرایی	نیازهای بنیادین روانشناختی	شادکامی	-۰/۱۶	۱/۹۶	۰/۰۲۵
برون‌گردی	نیازهای بنیادین روانشناختی	شادکامی	۰/۲۱	۱/۴۳	۰/۰۷

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر ارزیابی نقش واسطه‌ای نیازهای بنیادین روانشناختی (خودمختاری، شایستگی، و ارتباط) در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی دانشجویان دانشگاه‌های استان گلستان بود. شاخص‌های نیکویی برازش مدل نشان می‌دهد که به‌طور کلی مدل با داده‌ها برازش دارد و مدل نظری با داده‌های واقعی تطبیق می‌کند. تحلیل روابط ساختاری نشان می‌دهد که عوامل شخصیتی (برون‌گردی و روان‌آزردگی‌گرایی) می‌توانند هم به‌صورت مستقیم و هم به‌صورت غیرمستقیم از طریق نیازهای بنیادین روانشناختی بر شادکامی تأثیرگذار باشند. این یافته با یافته‌های بیگوم و سافرین (۲۰۱۶) باتیا (۲۰۰۷) و انگل‌دو و همکاران (۲۰۰۴) که به‌طور کلی ویژگی‌های شخصیتی و ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی را مرتبط با شادکامی و روان‌درستی می‌دانند همسو هست.

به نظر می‌رسد برون‌گردی و روان‌آزردگی‌گرایی بهترین پیش‌بینی‌کننده‌های شادکامی هستند. ویژگی‌های شخصیتی بر نحوه تفسیر اتفاقات محیطی تأثیر می‌گذارند و از آنجایی که برون‌گردی با عواطف مثبت و روان‌آزردگی‌گرایی با عواطف منفی همبسته هستند آشکار می‌شود که این دو ویژگی بر نحوه ادراک جهان اثرگذار هستند. افرادی که نمرات کمتر در روان‌آزردگی‌گرایی و نمرات بیشتر در برون‌گردی دارند بیشتر نسبت به آینده امیدوارتر هستند و انتظار نتایج مثبت برای تلاش‌های خود دارند (سوتو، ۲۰۱۳). نیازهای بنیادین روانشناختی با افزایش انگیزش درونی و تجربه عواطف مثبت باعث افزایش شادکامی و رضایت از زندگی می‌شود، علاوه بر این تجربه عواطف مثبت به‌عنوان میانجی‌گرهای مهمی در پیش‌بینی شادکامی و رضایت از زندگی عمل می‌کنند (دیسناپاک و همکاران، ۲۰۱۷).

همچنین نتایج نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی رابطه معنی‌داری وجود دارد. به این معنی که عامل برون‌گردی به‌صورت مثبت و عامل روان‌آزردگی‌گرایی به‌صورت منفی، باهم توانستند (۳۶) درصد از واریانس شادکامی را تبیین نمایند. این یافته با یافته‌های درخشان و همکاران

(۱۳۹۹)، معینی و همکاران (۱۳۹۹)، ساپماز و همکاران (۲۰۱۲) و جزایری و همکاران (۱۳۹۷) همسو هست. پژوهش‌های اولیه مک‌کرای و کاستا (۱۹۹۱) نشان داد که شادکامی با سطح بالای برون‌گردی و سطح پایین روان‌آزردگی ارتباط دارد. پژوهش‌های دیگر مانند برنر (۱۹۹۵)، فرونهام و چنگ (۲۰۰۲) نیز این یافته را تأیید کردند ولی سایر ابعاد شخصیتی به‌اندازه روان‌آزردگی‌گرایی و برون‌گردی مورد توجه قرار نگرفتند.

در تبیین این یافته می‌توان گفت که در میان عوامل شخصیتی روان‌آزردگی‌گرایی، با ویژگی‌هایی مانند گرایش به تجربه اضطراب، ناامنی و آسیب‌پذیری در مواجهه با تنش شناخته می‌شود. افراد روان‌آزرده بیشتر به تنبیه پاسخ می‌دهند و در معرض احساسات منفی مانند ترس، خشم، شرم و احساس گناه هستند. مجموعه این عوامل می‌تواند موجب عدم احساس شادی در افراد روان‌آزرده شود. همچنین نتایج نشان داد که برون‌گردی رابطه مثبت و معناداری با شادکامی دارد. افراد برون‌گرد صفتی دارند که این صفات به شادکامی بیشتر آنان کمک می‌کند. افراد برون‌گرد همیشه به همراه شدن با دیگران توجه دارند، به آسانی ارتباط برقرار می‌کنند، هم‌روی دیگران تأثیر می‌گذارند و هم از دیگران تأثیر می‌پذیرند، میل به ارتباط و گفتگو با دیگران دارند، علاقه‌مند به فعالیت‌های فیزیکی و گروهی دارند، همه این عوامل می‌تواند موجب شادی در افراد برون‌گرد شود (جزایری و همکاران، ۱۳۹۷). روان‌آزردگی‌گرایی پایین و برون‌گردی بالا وجوه کلیدی یک شخصیت خوشحال هستند که منجر به خشنودی زندگی می‌گردد. افراد برون‌گرد در برابر تنش و بیماری مقاوم‌تر هستند، بر زندگی خود کنترل بیشتری دارند، نسبت به آنچه انجام می‌دهند رضایت بیشتری دارند و در قبال عقاید و تغییرات جدید پذیرا هستند. نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که شادکامی با شخصیت و روحیه افراد ارتباط مستقیم دارد و فردی که روحیه شاد دارند در انجام دادن فعالیت‌های روزانه مثبت‌اندیشی را سرلوحه کار خود قرار می‌دهند و بهتر از دیگران برای مشکلات بزرگ و کوچک چاره‌اندیشی می‌کنند (قیطانچی و ابراهیمی مقدم، ۱۳۹۵).

یافته دیگر پژوهش حاضر وجود رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و نیازهای بنیادین روانشناختی است. به این معنی که روان‌آزردگی گرایي به صورت منفی و برون‌گردی به صورت مثبت توانستند (۲۸) درصد از واریانس نیازهای بنیادین روانشناختی را تبیین نمایند. این یافته با یافته‌های شلدون و به تنکارت (۲۰۰۲) و مایر و همکاران (۲۰۰۷) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت افراد برون‌گرد به خاطر فعال بودن و داشتن انرژی زیاد ترجیح می‌دهند در جاهای شلوغ و مهمانی‌ها باشند، بنابراین در نیاز به ارتباط به عنوان یک زیرمقیاس نیازهای بنیادین نمره بالاتری بگیرند منطقی به نظر می‌رسد. همچنین افراد دارای نمره پایین در روان‌آزردگی گرایي قدرت خیلی زیادی در کنترل تکانه‌های خود دارند که این باعث می‌شود احساس شایستگی بیشتری داشته باشند.

بین نیازهای بنیادین روانشناختی و شادکامی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. این یافته با یافته‌های شلدون و نیمیک (۲۰۰۶)، تیان و همکاران (۲۰۱۳)، ساپماز و همکاران (۲۰۱۲)، جهانگیر چانکایا (۲۰۰۹) که بیانگر رابطه بین نیازهای بنیادین روانشناختی و رضایت از زندگی و رواندستی است همسو و همخوان است.

مطابق با نظریه خود تعیین‌گری دسی و ریان (۲۰۰۰) ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی منبع رشد و کارکرد سالم افراد و دارای تأثیر مثبت انگیزشی شناختی و رفتاری است. چنانچه نیازها به صورت مناسب ارضا شوند افراد به‌طور مؤثر رشد می‌کنند، اما اگر جلوی ارضای این نیازها گرفته شود افراد با احتمال بیشتری با ناهنجاری و عدم عملکرد بهینه مواجه خواهند شد. ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی با افزایش انگیزش درونی باعث می‌شود که افراد به‌طور مؤثر در فعالیت‌ها درگیر شوند و به عملکرد مثبت دست یابند. انرژی حاصل از ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی، فرد را توانمند می‌سازد و فرد به‌طور خودانگیخته در فعالیت‌های مهم استمرار و پشتکار و ایجاد هیجان مثبت نسبت به فعالیت و در نتیجه افزایش رضایت از زندگی می‌شود که یکی از مؤلفه‌های آن هم شادکامی است.

در این پژوهش مشخص شد که ویژگی‌های شخصیتی هم به‌طور مستقیم و هم به‌طور غیرمستقیم از طریق نیازهای بنیادین روانشناختی بر شادکامی تأثیرگذار است. پژوهش حاضر علاوه بر معرفی مدل تبیینی از شادکامی

توانست متغیر نیازهای بنیادین روانشناختی را به‌عنوان بخشی از مدل تبیینی شادکامی مورد توجه قرار دهد. همه این موارد گویای مساعدت پژوهش حاضر در جهت تکمیل بدنه ادبیات دانش درزمینه شادکامی است. نتایج همچنین یافته‌های پژوهش حاضر دارای تلویحات کاربردی است. نتایج پژوهش نشان داد شادکامی از طریق افزایش ثبات هیجانی (کاهش روان‌آزردگی گرایي) و برون‌گردی و ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی افزایش می‌یابد. بنابراین فراهم کردن شرایطی برای دانشجویان در جهت مدیریت هیجان در جهت کاهش روان‌آزردگی گرایي، آموزش مهارت‌های اجتماعی جهت تسهیل گرایش به برون‌گردی و ارضای نیاز به ارتباط و آموزش مهارت‌های حرفه‌ای در جهت افزایش ارضای نیاز به شایستگی می‌تواند مورد توجه برنامه‌ریزان آموزش‌های دانشگاهی قرار گیرد. تکمیل اینترنتی ابزارهای پژوهش و استفاده از شیوه خود گزارش‌دهی و مقطعی بودن مطالعه از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر است.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان است

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی انجام شد.

نقش هریک از نویسندگان: نویسنده اول پژوهشگر اصلی بود. نویسندگان دوم و سوم اساتید راهنمای این رساله بودند و نویسنده چهارم استاد مشاور رساله بودند.

تضاد منافع: نویسندگان هیچ تضاد منافی در رابطه با این پژوهش اعلام نمی‌کنند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از اساتید راهنما و مشاور و تمام کسانی که در انجام این پژوهش ما را یاری کردند تشکر و قدردانی می‌گردد.

References

- Akhlaghi Noshery, N., Kakabaraei, K., Amiri, H., & Afsharina, K. (2019). The effectiveness of structural family therapy on satisfying the basic psychological needs of athlete couples. *Journal of Psychological Science*, 18(77), 609-616. (Persian). <http://dorl.net/dor/20.1001.1.17357462.1398.18.77.7.0>
- Alipoor, A., & Noorbala, A. A. (1999). Preliminary Evaluation of the Validity and Reliability of the Oxford Happiness Questionnaire in Students in the Universities of Tehran. *IJPC*, 5(2), 55-6. (Persian). <http://ijpcp.iuums.ac.ir/article-1-1777-fa.html>
- Argyle, M., & Lu, L. (1990). The happiness of extroverts. *Personality and individual differences*, 11, 1011-1017. [http://dx.doi.org/10.1016/0191-8869\(90\)90128-E](http://dx.doi.org/10.1016/0191-8869(90)90128-E)
- Batia, A. (2007). *Relationship among personality, self-determination and exercise behavior*. [Unpublished doctoral dissertation] University of Florida. <https://ufdc.ufl.edu/UFE0021248/00001>
- Begum, F. & Safrin, N. (2016). Personality, happiness and life satisfaction of white collar employees. *Dhaka University Journal of Psychology*, 40, 73-81. <https://www.researchgate.net/profile/Farjana-Begum-3>
- Berebner, J. (1995). Happiness and personality. *Personality and individual differences*, 25, 279-296. <http://www.seyedkalali.com/wp-content/uploads/14-The-effect-of-personality-on-happiness.pdf>
- Besharat, M.A. (2013). The Basic Needs Satisfaction in General Scale: Reliability, validity, and factorial analysis. *Educational Measurement*, 4(14), 147-168. (Persian). https://jem.atu.ac.ir/article_90.html?lang=en
- Busch, T. (2016). *Does self-Compassion buffer the impact of poor basic need satisfaction on organismic well-being?* [Unpublished Master's thesis]. University of Twente. <http://essay.utwente.nl/66939/1/Busch%2C%20T.%20-%20s1089242%20%28verslag%29.pdf>
- Chen, B., Vansteenkiste, M., Beyers, W., Boone, L., Deci, E. L., Vander kaap-Deeder, J., Duriz, B., Lens, W., Matos, L., Mouratidis, A., Ryan, R. M., Sheldon, K. M., Soenens, B., Vanpetegem, S., & Verstuyf, J. (2015). Basic psychological need satisfaction, need frustration and need strength across four culture. *Motivation and Emotion*, 39, 216-236. <https://doi.org/10.1007/s11031-014-9450-1>
- Cihangir-Cankaya, Z. (2009). Autonomy support, basic psychological need satisfaction and subjective well-being.self determinationtheory. *Turkish psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(31), 23-31. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/21451/229648>
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). Normal personality assessment in clinical practice: the NEO personality psychological assessment. *Journal of consulting and clinical psychology*, 7, 5-13. <http://dx.doi.org/10.1037/1040-3590.4.1.5>
- Costa, P. T., McCrae, R. R., & Dye, D. A. (1991), Facet Scales for Agreeableness and Conscientiousness: A Revision of the NEO Personality Inventory, *Personality and Individual Differences*, 12(9), 887-898. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(91\)90177-D](https://doi.org/10.1016/0191-8869(91)90177-D)
- Deci, E. L., Olafsen, H. A. & Ryan, R. M. (2017). Self determination theory in work organizations: the state of a science. *Annual Review of organizational psychology and organizational behavior*, 4, 19-43. <http://dx.doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-032516-113108>
- Denove, K. M., & Cooper, H. (1998). The happy personality: A meta analysis of 137 personality traits and subjective well-being. *Journal of psychological bulletin*, 124, 197-229. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/9747186/>
- Derakhshan, M., Sadri Damirchi, E., Fathi, D., Ahmadbookani, S., & Behrooz, F. (2020). Presentation a model of happiness precedents based on personality, family and educational characteristics. *Rooyesh*, 9(7), 55-66. (Persian) <http://dorl.net/dor/20.1001.1.2383353.1399.9.7.14.9>
- Dissanayak, M., Kamble, SH., & Patil, A. (2017). Predicting happiness and life satisfaction from individuals`perceptions of life. *Proceeding of the 4th international conference on arts and humanities*, 4, 21-28. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.725373>
- Farenham, A., & Cheng. H. C. (1997). Personality and happiness. *Psychological Report*, 80, 761-762. <https://doi.org/10.2466/pr0.1997.80.3.761>
- Ferrari, M., Kahn, A., Benayon, M., & Nero, J. (2011). Phronesis, Sophia, and hochma: Developing wisdom in Islam and Judaism. *Research in Human Development*, 8(2), 128-148. <http://dx.doi.org/10.1080/15427609.2011.568869>
- Ghahremani, L., Tehrani, H., & Rajabi, A. (2020). The relationship between the concepts of hope and

- happiness in students. *Iranian Journal of health education and health promotion*, 8(2), 107-117. <http://dx.doi.org/10.29252/ijhehp.8.2.107>
- Gagne, M. (2003). The role of autonomy support and autonomy orientation in prosaically behavior engagement. *Motivation and Emotion*, 27, 199-223. <https://doi.org/10.1023/A%3A1025007614869>
- Gable, S. L. & Haidt, J. (2005). What (and why) is positive psychology? *Review of General Psychology*, 9(2), 103-110. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.9.2.103>
- Gheitanchi, S., & EbrahimiMoghadam, H. (2016). Prediction of Happiness Based on Five Factors Model of Personality and Meta-Cognitive Beliefs in Elderly. *Journal of Aging Psychology*, 2(1), 13-22. (Persian). https://jap.razi.ac.ir/article_497.html?lang=en
- Ghorbankhani, M., Salehi, K., & Moghaddamzadeh, A. (2020). Construction of a Standardized Questionnaire to Detect the Pseudo Evaluation in Elementary Schools. *Journal of Educational Scinces*, 27(2), 91-116. (Persian) <https://doi.org/10.22055/edus.2020.35053.3114>
- Ghorbankhani, M., Salehi, K., Khodaie, E., Moghaddamzadeh, A., & Dehghani, M. (2022). A System of Indicators for assessing the teacher readiness in primary education: A systematic review. *Research in School and Virtual Learning*, 10(1), 109-125. (Persian) <https://doi.org/10.30473/etl.2022.61342.3646>
- Hayes, N., & Joseph, S. (2003). Big five correlates of three measures of subjective well-being. *Journal of personality and individual differences*, 34(4), 723-727. [http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00057-0](http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00057-0)
- Henricksen, A. & Stephens, C. (2013). The happiness-enhancing activities and positive practice inventory (HAPPI): development and validation. *Journal of happiness studies*, 14(1), 81-98. <https://ideas.repec.org/a/spr/jhappi/v14y2013i1p81-98.html>
- Hills, P., & Argyle, M. (2002). The oxford happiness questionnaire: A Compact Scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and individual differences*, 33(7), 1073-1082. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(01\)00213-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00213-6)
- Hunt, J., & Eisenberg, D. (2010). Mental health problems and seeking behavior among college students. *Journal of adolescence*, 46(1), 3-10. <https://doi:10.1016/j.jadohealth.2009.08.008>
- Ingledeu, D. K., Markland, D. A., & Sheppard, K. E. (2004). Personality and self determination of exercise behavior. *Personality and Individual Differences*, 36, 1921-1932. <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2003.08.021>
- Jang, H. Y. (2016). Comparative study of health promoting life style profiles and subjective happiness in nursing and non nursing students. *Advance science technology letter*. 128(7), 78-82. <http://dx.doi.org/10.52547/pcnm.10.3.1>
- Jazayeri, S. H., Delavar, A., & Dortaj, F. (2018). The relationship between Personality Characteristics, Emotional Intelligence, Attachment Style and Voluntary Activities, and the Happiness of Employed Women. *Yafte*, 20(3), 67-82. (Persian). <http://yafte.lums.ac.ir/article-1-2668-en.html>
- Johnston, M., & Finney, S. (2010). Measuring basic needs satisfaction: Evaluating previous and conducting new psychometric Evaluation of basic need satisfaction in general scale. *Psychology of export and exercise*. 11, 91-99. <https://doi.org/10.1016/J.CEDPSYCH.2010.04.003>
- Lawrence, E. M., Rogers, R. G., & Wadsworth, T. (2015). Happiness and longevity in United States. *Social science and Medicine*, 145, 115-119. <https://doi.org/10.1016%2Fj.socscimed.2015.09.020>
- Lyubomirsky, S. (2007). *The How of Happiness: A Scientific Approach to Getting the Life You Want*. Penguin Press. <https://psycnet.apa.org/record/2008-05086-000>
- Mairesse, F., Walker, M. A., Mehl, M. R., & Moore, R. K. (2007). Using linguistic cues for the automatic recognition of personality in conversation and text. *Journal of Artificial Intelligence Research*, 30(1), 457-500. <https://doi.org/10.1613/jair.2349>
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1999). A five factor theory of personality. In L. A. Pervin (Ed.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 139-153). New York: Guilford Press. [https://www.scirp.org/\(S\(351jmbntvnsjt1aadkposzj e\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1638701](https://www.scirp.org/(S(351jmbntvnsjt1aadkposzj e))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1638701)
- Moeini, B., RezapourShahkolae, F., Tapak, L., Geravandi, A., & Parsamajd, Sh. (2020). Relationship between Happiness and Mental Health with Social Capital among Health Workers. *Journal of Education and Community Health*, 7(2), 119-125. (Persian). <https://www.sid.ir/paper/394469/en>
- Nishimura, T. & Suzuki, T. (2016). Basic Psychological need satisfaction and frustration in Japan:

- controlling for the big five personality traits. *Japanese Psychological Research*, 58 (4), 320-333. <https://doi.org/10.1111/jpr.12131>
- Rodriguez-Pose, A. & Von Berlepsch, V. (2014). Social Capital and individual happiness in Europe. *Journal of happiness studies*, 15(2), 357-386. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10902-013-9426-y>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology*, 25, 54-67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Sheldon, K. M., & Niemiec, C. (2006). It's not just the amount that counts: Balanced need satisfaction also affects well-being. *Journal of personality and social psychology*, 91, 331-341. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.91.2.331>
- Sheldon, K., & Bettencourt, B. (2004). Psychological need satisfaction and subjective well-being within social groups. *British Journal of Social psychology*, 41, 25-38. <http://dx.doi.org/10.1348/014466602165036>
- Shojaei, M., Zangenehmotlagh, F., & Zolfaghari, A. R. (2021). Evaluation of structural equation modeling explaining happiness based on health status, financial distress and social support with mediated role of self-esteem and positive thinking in middle-aged women. *J of Psychological Science*, 20(104), 1437 - 1454. <http://dx.doi.org/10.52547/JPS.20.104.1437>
- Sohrabi, B., Yazdani, H., Rajabzadeh, A., & Mahjoub, H. (2021). Analysis of the human basic psychological needs' theories: A meta -theory Approach. *J of Psychological Science*, 20(103), 979 -998. <http://dx.doi.org/10.52547/JPS.20.103.979>
- Soto, C. (2013). Is happiness good for your personality? Concurrent and Prospective relations of the Big Five with subjective well-being. *Journal of Personality*, 83(1), 1-12. <https://doi.org/10.1111/jopy.12081>
- Templer, J. J. (2012). Five factor model of personality and job satisfaction: the importance of agreeableness in tight and collectivistic asiansociety. *Applied psychology*, 61, 114-129. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2011.00459.x>
- Tian, L., Chen, H., & Hubner, E. S. (2013). The longitudinal relationships between basic psychological needs satisfaction at school and school-related subjective well-being in adolescence. *Social Indicators Research*, 119, 353-372. <https://DOI:10.1007/s11205-013-0495-4>
- Yamagata, S., Suzuki, A., Ando, J., Ono, Y., Kijima, N., Yoshimura, K., & Jang, K. L. (2006). Is the genetic structure of human personality universal? A cross-cultural twin study from North American, Europe, and Asia. *Personality and Social Psychology*, 90, 987-99. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.90.6.987>